

je to u opíc. Opica má ruky človeka, elastické údy zvierata a je veľmi dobre usposobená na behanie, skákanie, zavesenie sa a lezenie, a predsa je v očiach ľudí len málo zvierat, ktoré by boli menej krásne. Nemusím tu veľa hovoriť o chobote slona, ktorý je taký všestranne užitočný, a predsa mu zďaleka nepridáva na krásu. Ako dobre je vlk usposobený na behanie a skákanie! Ako obdivuhodne vyzbrojený na boj je lev! Nazve však niekto preto slona, vlka a leva krásnymi zvieratami? Verím, že nikto nepovažuje ľudské nohy za rovnako prispôsobené na beh, ako sú končatiny koňa, psa, jeleňa a niektorých iných tvorov; aspoň tak nevyzerajú: a predsa dobre sformovaná ľudská noha svojou krásou prekoná všetky ostatné. Ak by spôsobilosť častí bola tým, čo konštituovalo pôvab ich formy, potom by ich skutočné použitie tento pôvab nepochybne značne povýšilo; no jednako, hoci je to niekedy tak vďaka inému princípu, býva to tak len zriedka. Letiaci vták nie je zďaleka taký krásny ako sediaci; veru, veľa rôznych domácich vtákov zriedka vidíme lietať a sú rovnako krásne. No vtáky sa svojím tvarom tak veľmi líšia od ostatných zvierat a ľudí, že z hľadiska princípu spôsobilosti by sa im nemohlo pripísať nič príťažlivé, ak by sme neuvažili, že ich časti sú určené pre celkom iné ciele. Nikdy v živote som nemal možnosť vidieť letieť páva; a predsa som už dlho — veľmi dlho predtým, ako som si na jeho postave všimol schopnosť pre život vo vzduchu — bol udivený neobyčajnou krásou tohto vtáka, ktorá ho pozdvihuje vysoko nad mnohé najlepšie lietajúce vtáky sveta; hoci podľa všetkého, čo som videl — jeho spôsob života sa veľmi podobá životu ošípanej, ktorá sa spolu s ním kými na dvore. To isté možno povedať o kohútoch, sliepkach a podobne: svojou podobou patria k lietajúcim vtákom, vo svojom skutočnom spôsobe pohybu sa však len málo líšia od človeka a ostatných zvierat. Nechajme teraz stranou tieto príklady cudzích druhov: ak by sa krása nášho vlastného druhu viazala na použitie, museli by byť muži oveľa pôvabnejší než ženy; a sila i zručnosť by sa museli považovať za jediné pôvaby. Ale nazvať silu krásou, ak by sme mali iba jedno označenie pre kvality Venuše a Herakla, ktoré sa z každého hľadiska tak veľmi líšia, by bolo celkom iste čudným popletením ideí alebo zneužitím slov. Príčina tohto popletenia spočíva podľa môjho názoru v tom, že časti ľudského tela alebo tiel iných živočíchov sa nám neraz vidia veľmi krásne a zároveň veľmi dobre prispôsobené svojim účelom. Mýli nás nesprávny záver, ktorý nás navádza vidieť príčinu tam, kde ide iba o sprievodnú okolnosť: je to nesprávny záver muchy, ktorá si namýšľala, že rozvírila